

Handläggare
Boekhout Sophie

Datum
2018-09-10

Diarienummer
UBN-2018-5244

Utbildningsnämnden

Uppföljning skolklagomål och anmälan av kränkande behandling första halvåret 2018

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslås besluta

att lägga rapporten ”uppföljning av skolklagomål och anmälan om kränkande behandling till huvudman” till handlingarna.

Bakgrund

Enligt rutinerna för skolklagomål och anmälan om kränkande behandling vid kommunal verksamhet ska en uppföljning göras till nämnd två gånger per år eller när nämnden så begär. Föreliggande rapport innehåller en uppföljning av skolklagomål och anmälan om kränkande behandling för första halvåret 2018.

Föredragning

I rapporten redovisas skolklagomål och anmälan om kränkande behandling till huvudman för perioden 1 januari-30 juni 2018.

För skolklagomål som inkommit under perioden har kategorierna lokaler och miljö, trygghet och placering ökat i antal, medan antalet inom kategorin *utbildningens genomförande*, samt *övrigt* minskat med nästan hälften jämfört med första halvåret 2017. För antalet anmälningar om kränkande behandling till huvudman har en minskning skett jämfört med andra halvåret 2017. Minskningen återfinns i grundskolan, då förskolan och gymnasieskolans anmälningar istället ökat något. Det finns dock fortfarande grundskolor som inte anmält, eller anmält mycket få händelser av kränkande behandling till huvudmannen. Vad gäller kategoriseringen är det liksom tidigare perioder betydligt oftare pojkar som utsätter både flickor och pojkar för kränkande behandling, än flickor.

Konsekvenser för barn/elever

Inte aktuellt.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt.

Utbildningsförvaltningen

Birgitta Pettersson
Utbildningsdirektör

Uppföljning skolklagomål och anmälan om kränkande behandling till huvudman jan-juni 2018

2018-09-06

Innehållsförteckning

Skolklagomål.....	3
Redovisning av skolklagomål 2018-01-01 till 2018-06-30.....	3
Bemötande (8 ärenden)	4
Elevresor (2 ärenden)	4
Information (3 ärenden).....	4
Lokaler och miljö (21 ärenden)	4
Trygghet (15 ärenden)	4
Placering (13 ärenden).....	4
Utbildningens genomförande (22 ärenden)	4
Övrigt (15 ärenden)	4
Sammanfattning.....	4
Anmälan till huvudman angående diskriminering och kränkande behandling	5
Regelverk	5
Redovisning av anmälan till huvudman angående kränkande behandling 2018-01-01-2018-06-30 ..	5
Förskola.....	6
Grundskola, fritidshem och gymnasieskola	6
Könsuppdelad statistik	6
Anmälan till Skolinspektionen och Barn- och elevombudet.....	8
Definitioner och innebörden av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling	8
Diskriminering.....	8
Trakasserier	8
Kränkande behandling.....	9
Mobbning	9

Skolklagomål

I Skollagens 4 kap. 8 §, Kvalitet och inflytande, regleras att huvudmannen ska ha rutiner för att ta emot och utreda klagomål mot utbildningen. Huvudmannen bestämmer hur klagomålshandlingen ska organiseras och hur information om klagomålsrutinerna ska lämnas.

Redovisning av skolklagomål 2018-01-01 till 2018-06-30

Översikt inkomna skolklagomål, antal per kategori 2018-01-01-2018-06-30

Skolform	Totalt antal	Bemötande	Elevresor	Info.	Lokaler & miljö	Trygghet	Elevhälsa	Placering	Tillgänglighet	Utb. Genomförande	Övrigt
Förskola	22	1	0	0	6	6	2	4	0	0	1
Förskola (F)	11	3	0	0	1	2	0	0	1	5	2
Grundskola	71	4	2	3	14	7	8	9	0	15	9
Gymnasieskola	4	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
Grundskola (F)	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Totalt	110	8	2	3	21	15	10	13	1	22	15

För handläggning av skolklagomål finns rutiner framtagna. Under perioden inkom 110 skolklagomål, av dessa är 39 stängda och avslutade. När det gäller redovisning av kön är merparten av klagomålen generella och omfattar många elever eller så saknas informationen. För de ärenden som är möjliga att kategorisera utifrån kön rör 20 av ärendena rör en pojke, 29 rör en flicka.

Översikt inkomna skolklagomål, antal, avslutade och uppdelade på kön 2018-01-01-2018-06-30

Skolform	Totalt antal	Varav stängda	Flicka	Pojke	Grupp
Förskola	22	13	3	4	6
Förskola (F)	11	4	1	4	4
Grundskola	71	22	16	21	27
Gymnasieskola	4	0	1	0	2
Grundskola (F)	2	1	1	0	0
Totalt	110	40	22	29	39

För periodens registrerade klagomål har följande kategorier använts:

Bemötande (8 ärenden)

Ärendena som rör bemötande handlar till största delen om brister i bemötande mellan medarbetare och elever eller mellan medarbetare och vårdnadshavare. Även generella klagomål om klimatet i skolan återfinns i kategorin.

Elevresor (2 ärenden)

Ärendena avser säkerhet vid skolresor, brister i rutiner och om organisering av skolskjutsar.

Information (3 ärenden)

Under kategorin kan ärendena främst handla om kommunikation mellan hem och skola. Exempelvis missförstånd och brister i rutiner.

Lokaler och miljö (21 ärenden)

Ärenden rör skolors och förskolors ute- och inommiljö. Områden som berörs är värme, ventilation, underhåll och städning i inommiljön. När det gäller utemiljö handlar det om utformning och säkerhet samt städning och underhåll.

Trygghet (15 ärenden)

Ärendena handlar om brister i att skapa en trygg miljö för barn och elever.

Placering (13 ärenden)

Dessa ärenden handlar om antagning till grundskola, men också i fyra fall antagning och mottagande till förskola.

Utbildningens genomförande (22 ärenden)

Områden som berörs inom kategorin är rätt till stöd för elever. Flera synpunkter handlar om det. Ett annat frekvent område som återkommer är kompetens hos personal och organisering av verksamhet, personalomsättning och ledningsfrågor. Det kan till exempel handla om sammanslagning av klasser och brist på vikarier.

Övrigt (15 ärenden)

Ärendena under övrigt är ofta av mer generell karaktär. Det kan handla om underlag för stora beslut, syn på planering av skolverksamhet i stort och skillnader i möjligheter mellan olika skolformer.

Sammanfattning

Jämfört med samma period 2017 har skolklagomål inom kategorierna lokaler och miljö, trygghet och placering ökat i antal, medan antalet inom kategorin utbildningens genomförande minskat med nästan hälften. Även övrigt-kategorin har minskat med i stort sett hälften.

Anmälan till huvudman angående diskriminering och kränkande behandling

Regelverk

I ärenden avseende kränkande behandling tillämpas 6 kap. och 26 kap. i skollagen. Alla barn och elever har rätt att utvecklas i en trygg miljö och bemötas med respekt. Kränkande behandling är handlingar som kränker barns eller elevers värdighet. Kränkningar kan bestå av till exempel nedsättande ord, ryktesspridning, förlöjliganden eller fysiska handlingar. Kränkningar kan även bestå av utfrysning eller hot. De kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande. Enligt skollagen ska huvudmannen se till att skolan bedriver ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig blivit utsatt för kränkande behandling i skolan är skyldig att anmäla detta till rektor. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Skolans personal är skyldig att motverka att kränkande behandling uppkommer och, om så ändå sker, se till att den upphör. Skolan ska ta varje uppgift eller annan signal om kränkande behandling på allvar och utreda vad som ligger bakom. Utredningens omfattning är beroende av omständigheterna i det enskilda fallet. Om utredningen visar att kränkande behandling förekommer ska skolan sätta in de åtgärder som behövs för att förhindra fortsatta kränkningar. För att försäkra sig om att åtgärderna ger resultat ska åtgärderna följas upp och utvärderas. Om det vid uppföljningen visar att kränkningarna fortfarande pågår ska nya eller kompletterande åtgärder vidtas för att kränkningarna ska upphöra. Enligt skollagen ska alla skolor upprätta en plan för arbetet mot kränkande behandling. Planen ska innehålla en beskrivning av skolans arbete med att motverka kränkande behandling. Planen ska bygga på en kartläggning som identifierar riskområden. I arbetet med planen ska barn och elever vara delaktiga. Planen ska utvärderas kontinuerligt.

I och med att reglerna från 1 januari 2018 förändrats i diskrimineringslagens kapitel 3 arbetar Skolverket just nu med att uppdatera sina allmänna råd. När dessa blir offentliga kan förvaltningen komma att justera mallen för plan mot diskriminering och kränkande behandling under läsåret 18/19 för att underlätta skolans arbete att uppfylla de nya förändringarna.

Redovisning av anmälan till huvudman angående kränkande behandling 2018-01-01-2018-06-30

Utbildningsförvaltningen har rutiner för handläggning av anmälan om kränkande behandling vid kommunala skolor. Under perioden 2018-01-01 till 2018-06-30 gjordes totalt 722 anmälningar om kränkande behandling till huvudmannen. Av dessa gjordes 14 av förskolor, 690 av grundskolor, 1 av grundsärskola och 17 av gymnasieskolor. Av de 722 anmälningarna är 521, eller 72 procent stängda.

Översikt inkomna anmälningar angående kränkande behandling 2018-01-01 – 2018-06-30

Skolform	Antal	Stängda
Förskola	14	11
Grundskola	690	506
Grundsärskola	1	1
Gymnasieskola	17	3
Totalt	722	521

Förskola

14 förskolor har anmälts – 1 anmälan per förskola, två förskolor har 2 ärenden.

Antalet anmälningar från förskolan är något fler jämfört med samma period 2017, men betydligt färre än grundskolans. Skollagen ställer samma krav på förskolan som på grundskolan vad gäller att anmäla och utreda kränkande behandling, dock verkar det finnas en skillnad i vad man i förskolan bedömer som kränkande behandling. Troliga orsaker till detta är att en del av barnen inte har ord att berätta eller beskriva, men också att personaltätheten är betydligt högre än i grundskolan och händelserna ofta kan stoppas innan kränkningar sker. Hanteringen av konflikter mellan barnen bevittnas dessutom ofta av personalen och utreds och åtgärdas oftast direkt. Vilka av dessa konflikter som ska rapporteras vidare är därför ibland svårt för personalen att avgöra. Anmälningarna görs både av förskolan och av vårdnadshavare.

Grundskola, fritidshem och gymnasieskola

Antal anmälningar har minskat något jämfört med höstterminen 2017, då det totala antalet anmälningar var 789. Att antalet inte ökat jämfört med förra perioden kan bero på olika saker. Grundskolan kan ha landat på en nivå av anmälningar som inte kommer att öka så mycket mer. Detta då den stora merparten grundskolor nu anmäler händelser av kränkande behandling vidare till huvudmannen. Det finns dock ett fåtal grundskolor samt många förskolor och gymnasieskolor som inte anmält någon händelse av kränkande behandling. En slutsats av detta är att antalet anmälningar fortsatt borde öka i och med att det fortfarande finns förskolor och skolor som inte gjort någon anmälan. De skolor som inte anmält något fall av kränkande behandling har också bakåt i tiden gjort endast ett fåtal anmälningar. Eftersom elevenkäten visar att tryggheten i dessa skolor inte är högre än grundskolorna gemensamt är det rimligt att anta att också dessa skolor har haft händelser av kränkande behandling. Grundskolans ledning har planerade utbildningsinsatser den 18 oktober för att se till att alla skolor följer anmälningsskyldigheten och för att öka likvärdigheten mellan grundskolorna. Gymnasieskolans ledning gör också en satsning på värdegrundsområdet under höstterminen 2018.

48 grundskolor gjorde 690 anmälningar och 10 gymnasieskolor gjorde 17 anmälningar.

När det gäller anmälningarnas fördelning över antalet anmälningar per grundskola gjorde 38 olika skolor 1-10 anmälningar, 9 skolor gjorde 11-20 anmälningar, 4 skolor gjorde 21-30 anmälningar och 6 skolor gjorde över 30 anmälningar.

När det gäller anmälningarnas fördelning över antalet anmälningar per gymnasieskola gjorde 7 olika skolor 1-10 anmälningar.

Den allra vanligaste anledningen till anmälan är incidenter mellan elever och i de allra flesta handlar det om fysiska och verbala kränkningar.

Könsuppdelad statistik

Från 2015-07-01 har anmälningsärenden som kommit in kategoriserats utifrån vilka som utsatts för kränkning och vilken eller vilka som utsätter. Av de 722 ärendena som registrerats under aktuell period har de varit möjligt att kategorisera 701 ärenden. Förklaringen till differensen är att uppgifter om kön och riktning saknats i dokumentationen. Av de 701 ärendena berör 214 stycken flickor och 387 stycken pojkar. 100 ärenden rör grupp elever. För de ärenden där flickor är utsatta för kränkande behandling är det i de flesta fall en pojke som utsätter och i en fjärdedel av fallen en grupp som

utsätter. I 2 procent av ärenden där en flicka utsatts är det från en lärare eller annan personal. Även för pojkar som utsatts för kränkningar är det i de flesta fall en pojke som utsätter och i en fjärdedel av fallen en grupp som utsätter. I 3 procent av ärendena där en pojke utsatts är det från en lärare eller annan personal. Det bör förtydligas att kategoriseringen inte innebär en bedömning av vad som skett och om kränkning konstaterats eller inte.

Diagram över vem/vilka som utsätter flickor för kränkande behandling

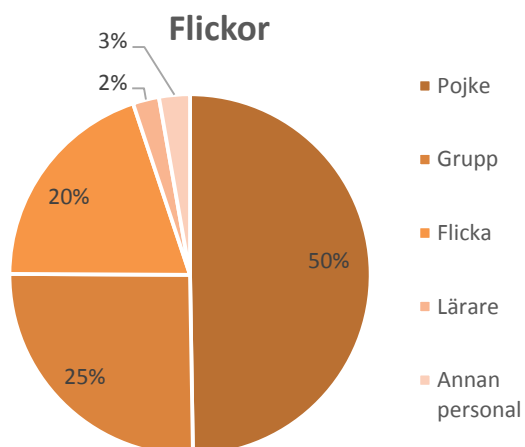
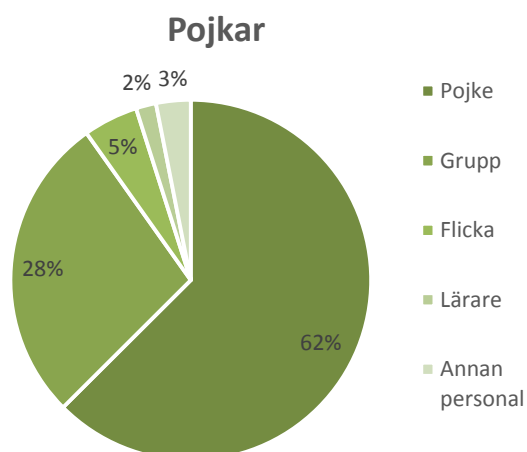

Diagram över vem/vilka som utsätter pojkar för kränkande behandling

Anmälan till Skolinspektionen och Barn- och elevombudet

Skolinspektionen och barn- och elevombudet tog emot eller beslutade i 68 anmälningar till myndigheten under perioden 2018-01-01 till 2018-06-30 gällande kommunala och fristående skolverksamheter i Uppsala. Av de 38 ärenden som myndigheterna beslutat att utreda är 29 beslutade och 9 pågående. Anmälningarna rör kränkande behandling, men även elevers rätt till stöd i undervisningen. I 6 ärenden riktar Skolinspektionen kritik mot huvudmannen Uppsala kommun. Kritikpunkterna handlar i de flesta fall om att skyndsamt utreda uppgifter om kränkande behandling samt att anmäla vidare till rektor och huvudman. I ett fall får huvudmannen kritik angående skolplikt och rätt till utbildning.

Översikt anmälningar till Skolinspektionen samt Barn- och elevombudet 2018-01-01-2018-06-30

Skolform	Antal	Stängt	Kritik ja
Förskola	1	0	0
Grundskola	26	20	6
Grundsärskola	1	1	0
Gymnasieskola	1	1	0
Gymnasiesärskola	0	0	0
Förskola (F)	0	0	0
Grundskola (F)	8	6	1
Gymnasieskola (F)	1	1	0
Summa	38	29	7

Definitioner och innebörden av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

Diskriminering

Diskriminering innebär att ett barn eller en elev missgynnas, direkt eller indirekt, av skäl som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, ålder eller bristande tillgänglighet. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. I verksamheterna är det huvudmannen eller personalen som kan göra sig skyldig till diskriminering. Barn och elever kan inte diskriminera varandra i juridisk bemärkelse. Diskrimineringslagen innehåller även ett förbud mot sexuella trakasserier.

Trakasserier

Trakasserier är ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, ålder eller bristande tillgänglighet. Om någon ur personalen utsätter ett barn eller en elev för trakasserier benämns det diskriminering.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är ett uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen, kränker barns eller elevers värdighet.

Trakasserier och kränkande behandling kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. De kan vara synliga och handfasta likaväl som dolda och subtila. De kan utföras inte bara direkt i verksamheten utan även via exempelvis telefon och internet. Trakasserier och kränkande behandling kan t.ex. uttryckas genom nedsättande tilltal, ryktesspridning, förlöjliganden eller fysiskt våld. Kränkningarna kan även handla om att frysa ut eller hota någon. Kränkande behandling kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande.

Mobbning

Mobbning är en form av kränkande behandling eller trakasserier som innebär en upprepad negativ handling när någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada eller obehag.

Källa: Skolverket (2014): Allmänna råd arbetet mot diskriminering och kränkande behandling, s. 8-9.